

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Sžr/112/2014
Identifikačné číslo spisu:	2013200373
Dátum vydania rozhodnutia:	27.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2013200373.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a z členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Jozefa Hargaša v právnej veci navrhovateľa: JUDr. Jozef Krško, správca konkurznej podstaty úpadcu SĽŇAVA, poľnohospodársko-obchodné družstvo Sokolovce, so sídlom 922 31 Sokolovce, Piešťanská 278/108, JUDr. Jozef Krško, advokát so sídlom Hviezdoslavova 3, 971 01 Prievidza, proti odporcovi: Okresný úrad Piešťany, pozemkový a lesný odbor, Krajinská cesta 5053/13, 921 01 Piešťany, za účasti: 1/ A. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q., 2/ A. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom U., 3/ A. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q., 4/ B. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom K., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia bývalého Obvodného pozemkového úradu v Trnave č. k. OPR-A2013/00061 z 10. apríla 2013, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sp/33/2013-49 z 30. júna 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sp/33/2013-49 z 30. júna 2014 p o t v r d z u j e.

Navrhovateľovi a účastníkom konania A. Z., A. E., A. E. a B. E. náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trnave (ďalej v texte rozhodnutia aj „krajský súd“) postupom podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil napadnuté rozhodnutie bývalého Obvodného pozemkového úradu v Trnave č. k. OPR-A2013/00061 z 10. apríla 2013, ktorým podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 503/2003 Z.z.“) vo veci oprávnenej osoby: S. E. proti povinnej osobe: SĽŇAVA, poľnohospodársko - obchodné družstvo Sokolovce rozhodol tak, že právnym nástupcom S. E. - A. Z., A. E., A. E. a B. E. priznal vlastnícke právo v príslušných podieloch k nehnuteľnostiam zapísaným v pôvodnej pozemnoknižnej vložke č. 2 a 4 v kat. úz. Q., ktoré nehnuteľnosti sú uvedené a

špecifikované vo výrokovej časti rozhodnutia správneho orgánu a taktiež i v dôvodoch rozsudku krajského súdu.

Krajský súd takto rozhodol, keď poukázal na to, že rozsah a dôvodnosť reštitučného nároku a ani rozsah nárokov oprávnených osôb nebol sporný. Správny orgán pri svojom rozhodovaní zohľadnil zistenie, že na majetok poľnohospodársko - obchodného družstva Sokolovce ako povinnej osoby v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. bol dňa 21. novembra 2002 vyhlásený konkurz a napriek tomu ustanovený správca konkurznej podstaty nehnuteľnosti, ktorých podiel je predmetom reštitučného nároku, previedol na inú osobu Z. M. kúpnu zmluvou zo dňa 16. marca 2004 a na nového nadobúdateľa bol vykonaný i vklad vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Krajský súd dôvodil, že obvodný pozemkový úrad správne vyhodnotil túto skutočnosť s odkazom na § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. tak, že sa jedná o absolútne neplatný právny úkon, pričom absolútna neplatnosť podľa § 39 Občianskeho zákonníka nastáva priamo zo zákona a pôsobí od začiatku voči každému a na túto neplatnosť je správny orgán povinný prihliadnuť.

II.

Proti rozsudku krajského súdu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, v ktorom uviedol, že rozhodnutie správneho orgánu nie je v súlade so zákonom, vychádza z nesprávne posúdeného právneho stavu a navrhol, aby najvyšší súd ako odvolací orgán rozsudok zmenil tak, že zruší rozhodnutie odporcu ako správneho orgánu a vec mu vráti na ďalšie konanie.

Navrhovateľ uviedol, že uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-1K 64/96-236 zo dňa 21.11.2002 v právnej veci navrhovateľa - veriteľa Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava v konaní o vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka - navrhovateľa Slnava, poľnohospodársko-obchodné družstvo Sokolovce bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka a za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený JUDr. Jozef Krško, advokát so sídlom Hviezdoslavova 3, Prievidza. Dňom právoplatnosti uvedeného uznesenia súdu, t.j. 24.01.2003 povinný subjekt podľa § 4 zák. č. 503/2003 Z.z. neexistoval. Ako správca konkurznej podstaty za predávajúceho uzavrel dňa 16.03.2004 kúpnu zmluvu o predaji a kúpe nehnuteľnosti s kupujúcim Z. M.. Predmetom prevodu podľa tejto zmluvy boli nehnuteľnosti - pozemky nachádzajúce sa v k.ú. Q., vedené na LV č. XXXX, XXX, XXX a XXX. Na základe takto uzavretej kúpnej zmluvy Katastrálny úrad Trnava, Správa katastra v Piešťanoch povolila vklad dňa 24.03.2004 pod č. V 510/04. Kúpna zmluva na predmet prevodu bola uzavretá riadne v zmysle opatrenia Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-1K64/96 zo dňa 23.10.2003, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 09.12.2003.

Oprávnené osoby si dňa 06.12.2004 na Obvodnom pozemkovom úrade v Trnave uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k predmetným pozemkom, t.j. v dobe, keď povinná osoba ako vlastník neexistovala, nakoľko dňom povolenia vkladu v katastri nehnuteľnosti 24.03.2004 pod č. V 510/04 bol zapísaný iný vlastník. Podľa názoru navrhovateľa, správny orgán mohol a mal vyhodnotiť uzavretie kúpnej zmluvy zo dňa 16.03.2004 a následné povolenie vkladu dňa 24.03.2004 pod V 510/04 ako prekážku vydania veci. Žiadne relevantné doklady a podklady ako prekážky k speňažovaniu konkurznej podstaty ku dňu uzavretia kúpnej zmluvy a jej následného odkladňovania neexistovali.

K realizácii predmetného opatrenia krajského súdu podľa názoru navrhovateľa malo dôjsť čo najrýchlejšie a najhospodárnejšie, nakoľko s predmetom prevodu nebolo možné naďalej nakladať so starostlivosťou riadneho hospodára. Navrhovateľ ako správca konkurznej podstaty v čase realizácie predmetného opatrenia súdu nemal vedomosť a ani žiadnu informáciu o tom, že na predmet prevodu sa vzťahuje zák. č. 503/2003 Z.z. Ako predávajúci i ako správca konkurznej podstaty postupoval v súlade s ustanoveniami zák. č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších zmien a doplnkov. Podkladom pre uzatvorenie kúpnych zmlúv boli znalecké posudky, ktorých súčasťou sú i výpisy z jednotlivých LV pre k. ú. Q.. Z týchto LV nebolo zrejmé z akého titulu úpadca - povinná osoba

nadobudol do vlastníctva predmet prevodu podľa kúpnej zmluvy.

Navrhovateľ uviedol, že na skutočnosť, že sa jednalo o pozemky, na ktoré sa môže vzťahovať zák. č. 503/2003 Z.z. jemu ako predávajúcemu a ani ako správcovi konkurznej podstaty nepredložil nikto žiadny doklad svedčiaci o tom, že predmetné pozemky boli odňaté oprávneným osobám bez náhrady postupom podľa zákona SNR č. 81/1949 SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov a aj z toho dôvodu došlo k platnému zápisu vkladu vlastníckeho práva v Správe katastra v Piešťanoch v prospech kupujúceho, ktorý nadobudol svoje vlastnícke právo dobromyseľne.

III.

Okresný úrad Piešťany, pozemkový a lesný odbor (ako právny nástupca Obvodného pozemkového úradu v Trnave) sa písomne ku odvolaniu navrhovateľa vyjadril a žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu ako súladný so zákonom potvrdil. Uviedol, že navrhovateľ uzavrel kúpnu zmluvu dňa 16. marca 2004 ohľadne predmetných nehnuteľností, a teda uzavrel ju v dobe účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z., a preto bol v zmysle § 4 ods. 2 zákona povinný s predmetnými pozemkami až do navrátenia vlastníctva oprávnenej osobe nakladať so starostlivosťou riadneho hospodára a nemohol predmetné nehnuteľnosti previesť odo dňa účinnosti reštitučného zákona do vlastníctva iného subjektu; takýto úkon je neplatný. Vzhľadom na skutočnosť, že na predmetné pozemky bol uplatnený reštitučný nárok, je potom kúpna zmluva neplatná zo zákona.

IV.

Účastníci A. Z., A. E., A. E. a B. E. vo svojich písomných vyjadreniach zhodne navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu ako zákonný potvrdil.

V.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nie je možné priznať úspech.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1 <. O.s.p.).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní, pričom ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, o koho práva v konaní ide.

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 <. O.s.p.).

Úlohou krajského súdu v predmetnej veci bolo postupom podľa ustanovení tretej hlavy piatej časti

Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov - § 250l a nasl. O.s.p.) rozhodnúť o opravnom prostriedku navrhovateľa proti neprávoplatnému rozhodnutiu právneho predchodcu odporcu (bývalého Obvodného pozemkového úradu v Trnave) č. k. OPR-A2013/00061 zo dňa 10.04.2013, ktorým podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. vo veci oprávnenej osoby: S. E. proti povinnej osobe: SĽŇAVA, poľnohospodársko - obchodné družstvo Sokolovce rozhodol tak, že právnym nástupcom S. E. - A. Z., A. E., A. E. a B. E. priznal vlastnícke právo v príslušných podieloch k nehnuteľnostiam zapísaným v pôvodnej pozemnoknižnej vložke číslo 2 a 4 v kat. úz. Q., ktoré nehnuteľnosti sú uvedené a špecifikované vo výrokovej časti rozhodnutia správneho orgánu a taktiež i v dôvodoch rozsudku krajského súdu.

Predmetom odvolacieho konania v preskúmvanej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým ako súd prvého stupňa hore označené rozhodnutie odporcu potvrdil.

Odvolací súd v rozsahu odvolacích dôvodov preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu a konanie mu prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal s námietkami uvedenými v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd vyhodnotil rozsah a dôvody odvolania navrhovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, pričom nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení rozsudku prvostupňového súdu. Preto sa s ním stotožňuje považujúc pritom za nadbytočné opakovať pre účastníkov známe fakty a skutkové okolnosti prejednávanej veci.

Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť nasledovné.

Cieľom tzv. reštitučných zákonov, medzi ktoré patrí i zákon č. 503/2003 Z.z., je náprava niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákonom ustanovenom období od 25. februára 1948 do 01. januára 1990 (§ 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z.), a to zákonom ustanoveným spôsobom (§ 3 zákona č. 503/2003 Z.z.).

Reštitučné konanie podľa zákona č. 503/2003 Z.z. je osobitným druhom správneho konania, na ktoré sa v zmysle § 5 ods. 3 zákona č. 503/2003 Z.z. vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, t.j. zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“). Pozemkový úrad je teda pri rozhodovaní podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. tiež povinný postupovať podľa jednotlivých ustanovení správneho poriadku a pri ich aplikácii vychádzať zo základných zásad správneho konania (§ 3 správneho poriadku). Je teda najmä viazaný zásadou zákonnosti (§ 3 ods. 1 správneho poriadku), v intenciách ktorej je povinný v konaní a pri rozhodovaní rešpektovať procesné predpisy, ako aj predpisy hmotnoprávne. Musí postupovať v konaní tak, aby zabezpečoval ochranu práv osôb a súčasne vyžadoval plnenie ich povinností v nadväznosti na ochranu záujmov štátu a spoločnosti.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom SR s trvalým pobytom na jej území a ktorej

pozemok prešiel na štát alebo inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

V danom prípade je nesporné, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom reštitučného nároku v minulosti prešli na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku odňatia bez náhrady, a to postupom podľa zákona SNR č. 81/1949 Zb. SNR. Predmetné nehnuteľnosti boli zahrnuté do pasienkového spoločenstva v katastrálnom území Ratnovce.

V posudzovanej reštitučnej veci bolo potrebné skúmať a ustáliť, či navrhovateľ previedol predmetné nehnuteľnosti na tretiu osobu po uplatnení reštitučného nároku oprávnenými osobami, t.j. v rozpore s ustanovením § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z.

Podľa § 68 ods. 1 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní vecí, ktoré majú byť vydané oprávneným osobám podľa zákonov upravujúcich zmiernenie niektorých majetkových krívd, sa zahŕňajú do podstaty len vtedy, ak nároky neboli v zákonom ustanovených lehotách uplatnené alebo boli zamietnuté.

Z obsahu administratívneho spisu je zrejmé, že navrhovateľ - správca konkurznej podstaty musel o uplatnenom reštitučnom nároku oprávnených osôb mať nevyhnutne vedomosť, pretože osobne ho na túto skutočnosť upozornil okrem iného i starosta obce p. B., ako i poslanci obecného zastupiteľstva p. C. a p. N.. Taktiež sa v spisovom materiáli nachádza príslušné podanie predsedu Urbárskeho spoločenstva v Ratnovciach Ing. A. N. označené ako návrh o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, v ktorom predseda urbárskeho spoločenstva opisuje príslušné skutočnosti, ktoré objektívne nasvedčujú tomu, že navrhovateľ ako správca konkurznej podstaty mal vedomosť a bol informovaný o uplatnenom reštitučnom nároku oprávnených osôb.

Navrhovateľ napriek uplatnenému reštitučnému nároku disponoval potom predmetnými nehnuteľnosťami v rozpore so starostlivosťou riadneho hospodára, tak ako to má na mysli zákon č. 503/2003 Z.z., keď predmetné nehnuteľnosti previedol kúpnu zmluvou na fyzickú osobu, pričom správne skonštatoval krajský súd, že takýto právny úkon je v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. neplatný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že zákon č. 503/2003 Z.z. je iba pokračovaním zákona o pôde a obdobné blokačné ustanovenie je zakotvené i v zákone o pôde č. 229/1991 Zb., a to v § 5 ods. 3, v zmysle ktorého povinná osoba je povinná s nehnuteľnosťami až do ich vydania oprávnenej osobe nakladať so starostlivosťou riadneho hospodára, odo dňa účinnosti tohto zákona nemôže tieto veci, ich súčasti a príslušenstvo previesť do vlastníctva iného. Také právne úkony sú neplatné.

Za stavu, že postupom správcu konkurznej podstaty v preskúmvanej veci došlo k porušeniu blokačného ustanovenia § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., prevod vlastníckeho práva na tretiu osobu, vykonaný správcou konkurznej podstaty - keď previedol nehnuteľnosti, na ktoré bol riadne a včas uplatnený reštitučný nárok - je zo zákona neplatný.

Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že neplatnosť takéhoto právneho úkonu nastáva automaticky zo zákona bez toho, aby bolo potrebné neplatnosť príslušného právneho úkonu nejakým spôsobom osobitne definovať v inom súdnom konaní. V danom prípade zákonodarca svoju vôľu prejavil v ustanovení § 4 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., v zmysle ktorého sú takéto právne úkony zo zákona neplatné.

Pre úplnosť veci považuje za potrebné Najvyšší súd SR zdôrazniť, že na vydávaných nehnuteľnostiach neviazli ani žiadne zákonné prekážky, predmetná parcela nebola zastavanou a potom skutočne nič nebránilo pozemkovému úradu rozhodnúť v konaní spôsobom, keď rozhodol o vlastníckom práve oprávnenej osoby k vydávaným nehnuteľnostiam.

Odvolací súd zistil, že odvolanie navrhovateľa neobsahuje žiadne nové právne relevantné tvrdenia a dôkazy, ktoré by mohli ovplyvniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací, napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. a § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že navrhovateľovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech ich náhradu nepriznal, odporcovi náhrada trov zo zákona neprináleží a účastníci odvolacieho konania si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnili, pričom žiadne trovy konania im v odvolacom konaní ani nevznikli (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p, § 250k ods. 1 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.